

SAYGI

Saygı, insanlara kendisinin önemsendiğini ve değer verildiğini gösteren söz ve davranışlardır.

Saygı, genel ahlak kurallarına aykırı olmamak kaydıyla, insanların düşüncelerine, inançlarına, ibadetlerine, adetlerine, gelenek ve göreneklerine, yaşam tarzlarına... değer verip, anlayışla karşılamak, dikkatli, özenli ve ölçülü davranmaktır.

Saygı, gerektiğinde insanın yaşadığı çevreye, içinde bulunan canlılara ve sahip olduğu nimetlere değer vermesi ve onları korumasıdır.

Saygı, değeri, üstünlüğü, yaşlılığı dolayısıyla bir kimseye veya bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya neden olan bazen sevgiden, bazen kişilikten kaynaklanan davranışlardır.

Saygı, karşıdaki insanın varlığını olduğu gibi kabullenmek ve onun düşüncelerini, dinlenmeye değer olduğunu ona hissettirmektir... İnsanları dinlemek, farklı olanı anlamaya çalışmak, onu yargılamamak saygılı ve erdemli bir davranıştır.

İnsanın sevmediği biri veya rakibi bile olsa, insanların birbirlerinin düşüncelerine, inançlarına, ibadetlerine, adetlerine, gelenek ve göreneklerine,

yaşam tarzlarına, fikirlerine... saygı göstermek insanı yüceltir, toplumsal barışı sağlar.

İnsanlar kendilerine göre doğru olduklarına inandıkları davranışlarda bulunurlar. Milletlerin milli kıyafetleri kendilerine göre en önemli kıyafetleridir. Onların kıyafetleri ve yaşam tarzları bizim kültürümüze ters olabilir, Onları kıyafetleri ve yaşam tarzları dolayısıyla ayıplayamayız, kınayamayız, saygı göstermeliyiz

Saygı göstermenin aileye ve topluma katkıları

Anadolu'nun fethinden sonra, bu topraklarda yaşayan farklı etnik unsurlara mensup insanların inançlarına, ibadetlerine, adetlerine, gelenek ve göreneklerine saygı duyulduğu ve karışılmadığı için; insanlar yüzyıllarca iç içe mutlu olarak yaşamışlardır. Ne zamanki; bu farklılıklar art niyetli insanlar tarafından ön plana çıkarıldı, o zaman toplumda karışıklıklar arttı, savaşlar çıktı ve insanlar ağır bedeller ödediler...

Mevlana engin hoşgörü anlayışıyla farklı dil, din, inanç, meslek ve zümreye mensup insanları dışlamadan, onların farklılıklarına saygı göstererek ve onlarla daima diyalog içinde kalarak yaşamasıyla bizler için örnek olmuştur.

Saygıyı ve sevgiyi insanlar çocuk yaşta ailede öğrenir. Büyüdükçe de geliştirir, bu yüzden çocukların eğitimi ailede başlar. Ailede çocuğa, insanlara karşı sevgi ve saygı duyması öğretilirse, bu çocuk hayatı boyunca insanlara sevgi ve saygı duyar. Ailede çocuğa sevgi ve saygı ile ilgili eğitim verilmediyse bu çocuk hiçbir zaman insanlara sevgi ve saygı duymaz.

Anne ve baba davranışları ile çocuklara örnek olmalıdır. Çocuklar anne ve babanın sözlerine değil, davranışlarına bakarlar. Çocuklara, anne ve babaya, aile büyüklerine, yaşlılara, dayı, amca, hala ve teyze gibi akrabalara karşı nasıl davranması gerektiği, nasıl saygı göstermesi gerektiği, nerede nasıl oturması, nasıl konuşması, nasıl yemek yemesi gerektiği ... gibi görgü kuralları öğretilmelidir.

Çocuk annesinden, babasından yakın ve uzak çevresinden ilgi ve sevgi bekler. Beklentisine karşılık bulursa onlara duyduğu güven, sevgisi ve saygısı artar, bulamazsa azalır. Sevgi saygıyı artırır. Çocuklar sevmediği kişiye saygı göstermek istemez.

Çocuklara saygı göstermek, çocukların da başkalarına saygı göstermelerini sağlar.

Saygının gösteriliş şekilleri

Davranışlar ile yapılan saygı: Ayağa kalkma, el öpme, yer verme, konuşurken dinleme, konuşurken sözünü kesmeme, onun hoşuna gitmeyecek tavır ve davranıştan kaçınma, çevreye ve canlılara zarar vermeme, nimete değer verme, israf etmeme...

Sözlü saygı: Söz ile karşındakine iltifat etme, konuşurken karşındakinin sözünü kesmeme, daha önce dinlediği bir konu bile olsa ilk defa dinliyormuş gibi davranma, selam verme, saygı ifade eden sözler söyleme...

Eserlerle saygı: Toplumca değer verilen kişilerin anısını yaşatmak için onun adının önemli bir yere verilmesi, anısına eser yaptırmak, yaşadığı evi müze haline getirmek...

Yazılı saygı: İnsanlara yazılan mektuplarla değer vermek, bir yazarın yazılarında başkalarını onore etmesi ve birilerini rencide edecek ifadelerden kaçınması.

Hediye ile saygı: İnsanlara hediye vererek ona kendisinin özel olduğunu, kendisine değer verildiğini hatırlatmaktır.

Saygı Kimlere Gösterilmeli

Anne ve babaya, öğretmene, büyüklere, bütün insanlara , kendine , çevreye , hayvanlara, tüm canlılara, sahip olunan nimetlere... saygı gösterilmelidir.

Anne ve babaya saygı

Kişinin hayatta en fazla saygı göstermesi gereken kişiler anne ve babası olmalıdır. Çünkü onu yetiştiren kişi anne ve babadır. İnsan hayatı boyunca kendisi için en fazla fedakarlığı yapan ve seven kişilerin anne ve babası olduğunu bilmelidir. Anne ve babamıza saygıda kusur etmemeli ve onları üzecek en ufak davranıştan bile kaçınmalıyız. .

Hadis-i Şerifte " Cennet annelerin ayakları altındadır" denilmektedir.

Kuran-ı Kerimde şöyle buyuruluyor: "Yüce Rabb'in şöyle emretti; Yalnız Allah'a ibadet edeceksiniz, ana-babalarınıza iyilik yapacaksınız. Şayet bunlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlarsa sakın onlara "öf " dahi deme, yüzlerine bağırma, onlara tatlı söz söyle. Onlara, merhamet belirtisi olarak tevazu kanadını aç da, "Ya Rab, küçüklüğümde bana şefkat gösterdikleri gibi, sen de onlara merhamet et" de "(el-isrâ, 17/23-24)

Bazen anne ve babamız hoşumuza gitmeyen bir davranışta bulunsalar bile onlara kızmamalıyız. Çünkü onlar, yaptıkları şeyin bizim lehimize olduğuna inanarak yaparlar. Yanılsalar bile onlarla konuşarak sorunlarımızı çözmeliyiz.

Peygamber Efendimiz "kime iyilik yapayım?" diye üç defa soran bir sahabeye, üç defasında da, "annene" cevabını verdikten sonra dördüncü soruda, babasına iyilik yapması gerektiğini söylemiştir.

"Ana- babanı sayarsan, oğlundan da saygı görürsün. Saygı ve sevginin bir arada bulunduğu toplumlar uzun ömürlü olur ve hiçbir zaman kargaşa içine düşmez. O toplumda saygı ve sevgi ne zaman kaybolur ise o zaman o toplum çöker." Mevlana

Anne ve babalar, çocuklarına bazen yeteri kadar yardımcı olmamış olsalar da, çocuklar anne ve babalarına yine de iyi davranmak mecburiyetindedirler. Anne ve babalar yaşlandıkça çocuklaşır. Çocukluğumuzdaki yanlış ve zararlı davranışlarımızı hoşgörü ile karşılayan anne ve babamız bize muhtaç duruma

gelince onlara, bize yaptıkları gibi iyi davranmamız aynı zamanda bir şükran borcumuzdur.

Öğretmene saygı

Bizim kültürümüzde öğretmene saygı anne ve babaya saygıdan sonra gelir. Kültürümüze göre üç kişinin eli öpülmeye layıktır: Anne, baba ve öğretmenimiz. Tarihimizde öğretmen hep baş tacı edilmiş, değer verilmiş, bulunduğu toplumda baş köşeye oturtulmuş... Öğretmene o kadar değer verilmiş ki, " Öğretmenin vurduğu yerde gül biter." Diye öğretmene sahip çıkmıştır.

Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor: "Alimler yeryüzünün kandilleridir; Benim ve diğer peygamberlerin varisleridir." "İlim öğrendiğiniz kişilere karşı saygılı olunuz."

Yaşlılara saygı

Yaşlılara saygı gösteren kimseye, ihtiyarladığı zaman, Allah Teala, saygı gösterecek kimseler yaratır. Yaşlılara saygı göstermek, Allah Teala'yı tazimdendir. (Hadis-i Şerif)

Peygamberimiz bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyuruyorlar: "Büyüklerine saygı göstermeyen, küçüklerine merhamet etmeyen, iyiliği emredip, kötülükten nehyetmeyen bizden değildir."

Yaşlı insanlar kendilerine saygı gösterilmesinden mutlu olurlar. İnsan yaşlandıkça kimsenin kendisini sevmediği, toplumda kendisinin fazlalık olduğu... düşüncesine kapılabilir. Onlara değer vermek, onları dinlemek, gerektiğinde onlara yer vermek, gerektiğinde onlara ihtiyaçları olan yardımı yapmak onları mutlu eder. Yaşlılara hürmet etmek, saygıda kusur etmemek... annelerin evlatlarına öncelikli nasihatlerinden olmuştur.

Başkalarının yaşam hakkına saygı

Bütün insanlar annelerinden hür ve eşit olarak doğarlar. Hiçbir kimsenin bir başkasına üstünlüğü yoktur. İnsanlar farklı inanç, düşünce ve fikirlere sahip olabilirler. Farklılıklar toplumun zenginliği olarak kabul edilmelidir.

İnsanların inançlarına, fikirlerine, düşüncelerine, yaşam tarzlarına saygı gösterilmesi toplumdaki huzur ve mutluluğu artırır. Kavga ortamlarının oluşmasını engeller. İnsanlar davranışlarından dolayı ayıplanmamalıdır. Farklılıklara saygı toplumsal barışı sağlar.

İnsanlar davranışlarını duygularına göre değil, akıllarına göre yapmaları halinde daha az hata ederler ve daha çok isabetli karar verirler.

Kendin için istediğini karşıdaki içinde istemek insanlar arasındaki sevgi ve saygının artmasına neden olur. İnsanların düşünce ve yaşam tarzlarında yanlışlık olduğuna inansak bile bunu konuşarak ikna ederek karşılıklı saygı ölçüsü içerisinde çözmeliyiz.

Bir hadisi şerifte peygamberimiz (sav) şöyle buyuruyor: "Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, bir kişi hayırdan kendisi için istediğini, Müslüman kardeşi için de istemedikçe mükemmel bir şekilde iman etmiş olmaz."

Çevreye saygı

İnsanların yaşamış olduğu çevreye sahip çıkmaları, çevreyi kirletmemeleri ve canlıları ve yaşama alanlarını korumaları geleceğimiz için önemlidir. Bizler yaşadığımız çevreyi gelecek nesillerden ödünç aldık. Gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakmak zorundayız. Çevreyi kirletmek ona zarar vermek veya onu yok etmek çok kolaydır. Yok olan çevreyi eski haline getirmek zor ve masraflıdır.

Nimete saygı

Nimetin değerini bilmektir. İsrâf etmemektir. Yeryüzünde insanların yaşaması için gerekli olan gıdalar kalmasa insanlar açlıktan ölür. Bugün Afrika

Kıtası'nda insanlar açlıktan ölürlen biz yılda on milyon insana yetecek kadar ekmeği çöpe atıyoruz.

Maalesef bazı şeyleri kıymeti onu kaybettikten sonra anlaşılıyor. Öyleyse onu kaybetmeden kıymetini bilelim.

Kutsal değerlere saygı

İnançlar değerleri, değerler kültürleri, kültürler milletleri oluşturur. Toplumca kabul edilen milli ve manevi değerlere saygı gösterilmesi toplumu huzurlu kılar. Bir milletin inançları, ibadethaneleri, vatani, bayrağı... kutsaldır. Toplumca kabul edilen milli ve manevi değerlere saygı gösterilmelidir.

Osman gazinin misafir olduğu odada kuranı kerim olduğu için Kurana olan saygısından dolayı ayağını uzatıp yatmıyor, sabaha kadar oturuyor. Allah da onu neslinden gelenlere cihan hakimiyeti nasip ediyor.

Kimlere saygı gösterilmez

Saygısızlık insanlar arasındaki sevgiyi yok eder insanlar arasında farklı davranışlara yol açar. Kendisi gibi olana farklı, olmayana farklı davranmak saygı değildir. Başkalarına saygı göstermeyen, kendini beğenmiş, kibirli insanlara saygı gösterilmez. İnsanı insan yapan kişiliğidir, ahlakıdır, davranışlarıdır...

Makamla, parayla insan insan olmaz. Atalarımız ne güzel söylemiş: Eşeğe altından palan vursan eşek yine eşektir.

Saygısızlığın getirdiği zararlar nelerdir

Saygının olmadığı bir toplumda insanlar arasındaki ilişkiler çıkar odaklı olur. İnsanlar arasında güven duygusu azalır. İnsanlar arasında kavga ortamı oluşur. Saygısız davranan evlat aile huzurunu bozar.

Saygı birlikte yaşama kültürünü geliştirir

Saygı gösterildiğinde kazanım ne olur

Sevgi saygının sonucudur, saygı sevgiyi artırır. Yaşlı insanlarda yaşam sevinci oluşur. İnsanlar arasındaki sevgi bağları kuvvetlenir. Mevlana der ki : güzeli güzel yapan edeptir. Edep ise güzeli sevmeye sebeptir. Ayıpsız dost arayan dostsuz kalır.

“Çocuklarımıza zengin olmayı değil, mutlu olmayı öğretmeliyiz. Böylece sahip oldukları şeyin fiyatını değil, kıymetini bilirler.”

Çocuklara saygıyı öğretmenin en iyi yolu: onlara saygı göstermektir. Anne ve babasına saygı gösteren çocuklarından da saygı görür.

Saygı toplumun çimentosudur. Birbirlerine saygının gösterildiği toplumlar daha huzurlu, daha mutlu ve daha başarılı olur. Saygı göstermek mutlu bir geleceğin kapısını açan sihirli bir anahtardır. Japonların başarılarının ardında insanların birbirlerine karşı gösterdikleri saygı vardır.

Hurşit EKİNCİ